

28 mei **1999** - Na een restauratie van 22 jaar wordt Leonardo Da Vinci's meesterwerk 'Het **Laatste** Avondmaal' opnieuw tentoongesteld.

Leonardo da **Vinci** (15 april 1452 - 2 mei 1519) was een architect, uitvinder, ingenieur, filosoof, natuurkundige, scheikundige, anatomist, beeldhouwer, schrijver en **schilder**.

Het Laatste Avondmaal is een muurschildering geschilderd door Leonardo da Vinci in opdracht van hertog Ludovico Sforza in het Santa Maria delle **Grazie**, een dominicaner **klooster** in Milaan. Leonardo begon met het werk aan het Laatste Avondmaal in 1495 en voltooide het in 1498, hoewel hij niet aan één stuk door heeft gewerkt aan het fresco. Het **fresco** meet 460 x 880 cm en is te zien in de eetzaal van het klooster van **Santa Maria Delle Grazie** in **Milaan**.

Het is een afbeelding van een scène uit het Laatste Avondmaal van Jezus zoals beschreven in de **Bijbel** en het is gebaseerd op **Johannes** 13:21-26 waarin Jezus aankondigt dat een van zijn twaalf **discipelen** Hem zal **verraden**.

In het Laatste **Avondmaal** worden de reacties van de apostelen weergegeven, toen Jezus zei dat een van hen Hem zou verraden. "Zij keken elkaar aan, onzeker, wie Hij bedoelde", schrijft de **evangelist**. Alle twaalf apostelen hebben bij Da Vinci een verschillende reactie op deze aankondiging en verkeren in diverse stadia van **woede** en **schok**. Van links naar rechts:

Bartolomeüs, Jakobus de **Mindere** en **Andreas**, die samen een groep vormen, zijn verrast. Andreas houdt allebei zijn handen omhoog in het "eindel!" gebaar. Voor **Bartolomeüs** heeft Leonardo zijn eigen gezicht gebruikt. In de voorstudie heeft hij de contouren van zijn gezicht in de rode tekening met zwarte inkt geaccentueerd.

Judas Iskariot vormt samen met **Petrus** en Johannes een andere groep van drie. Judas zit in de schaduw en kijkt teruggetrokken na het horen van de onthulling van zijn **plan**. Hij houdt een kleine zak met zilverstukken stevig vast, die hij heeft gekregen voor het verraden van **Jezus**. Petrus houdt een mes vast, in de tegenovergestelde richting van Jezus gericht, waarschijnlijk vooruitlopend op zijn gewelddadige bescherming van Jezus in Gethsemane. Overeenkomstig het evangelie wenkt hij de jongste **apostel** Johannes, om aan Jezus te vragen wie Hij bedoelt. Volgens sommige bronnen echter, stelt deze figuur **Maria** Magdalena voor, maar dit is in tegenspraak met de aantekeningen van **Leonardo** in het onder vermelde manuscript, en met de iconografische traditie van afbeeldingen van het laatste avondmaal.

Thomas, **Jacobus** de Meerdere en Filippus vormen de volgende groep van drie. Thomas wijst in de lucht. **Filippus** wijst op zichzelf alsof hij wil zeggen: "Ik ben het toch niet, Heer?" Jacobus de **Meerdere** (door Da Vinci gelijkend voorgesteld als de broer van Jezus) is verbaasd en spreidt zijn armen.

Mattheüs, Judas **Taddeüs** en Simon de **Zeloot** zijn de laatste groep van drie. Zowel Mattheüs als Taddeüs zijn gedraaid in de richting van **Simon**, waarschijnlijk om een antwoord te krijgen van Simon op hun vraag, wie Hij zou bedoelen.

Streep de vetgedrukte/onderstreepte woorden door in de woordzoeker.
 Ze staan links→rechts, rechts→links, boven→onder en onder→boven.

De niet doorgestreepte letters vormen de oplossing,
 en dat is een weetje over Leonardo da Vinci.

L	O	D	R	A	N	O	E	L	E	A	N	D	R	E	A	S
A	O	O	D	I	S	C	I	P	E	L	E	N	N	L	M	A
I	C	R	V	E	R	R	A	D	E	N	D	O	J	E	I	D
R	S	S	Ü	E	M	O	L	O	T	R	A	B	O	B	N	L
A	E	A	K	L	O	O	S	T	E	R	V	S	H	J	D	E
M	R	V	I	N	C	I	I	S	N	P	C	Ü	A	I	E	T
I	F	S	A	M	O	H	T	Ü	I	E	S	E	N	B	R	S
E	I	Z	A	R	G	S	F	E	S	T	C	H	H	G	E	O
A	J	E	Z	B	S	O	I	D	U	R	H	T	E	I	R	P
V	U	E	E	N	I	N	L	D	B	U	I	T	S	S	I	A
O	D	S	L	K	M	A	I	A	O	S	L	A	N	K	E	A
N	A	U	O	O	O	A	P	T	K	M	D	M	E	A	T	S
D	S	Z	O	H	N	L	P	B	A	O	E	I	L	R	S	A
M	S	E	T	C	E	I	U	I	J	N	R	F	L	I	T	N
A	R	J	A	S	N	M	S	E	D	E	O	W	E	O	A	T
A	K	T	S	I	L	E	G	N	A	V	E	R	D	T	A	A
L	I	M	E	E	R	D	E	R	E	J	N	A	L	P	L	K

OPLOSSING:
